

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Broszura z przykładami projektów

Komisja Europejska
Rolnictwo i
rozwój obszarów wiejskich

Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EN RD) przyczynia się do efektywnego wdrożenia programów rozwoju obszarów wiejskich (PROW) w całej Unii Europejskiej (UE).

Każde państwo członkowskie utworzyło krajową sieć obszarów wiejskich, która skupia organizacje i organy administracji zaangażowane w rozwój wsi.

Na poziomie UE Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich umożliwia tworzenie sieci kontaktów między tymi sieciami krajowymi, organizacjami i organami administracji.

Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: <http://enrd.ec.europa.eu>.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Wymiana informacji na temat działań w ramach PROW stanowi ważny element działalności krajowych sieci obszarów wiejskich i Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Niniejsza broszura ma na celu propagowanie wymiany informacji poprzez przedstawianie przykładów różnych rodzajów działań PROW, które są współfinansowane ze środków unijnych

w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Wszystkie projekty zaprezentowane w broszurze zostały zgłoszone przez krajowe sieci obszarów wiejskich jako interesujące inicjatywy na rzecz rozwoju wsi.

Redaktor naczelny: Rob Peters, kierownik działu, Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich KE.
Rękopis złożono jesienią 2010 r. Oryginalną wersję publikacji stanowi wersja w języku angielskim.

Podziękowania

Punkt Kontaktowy Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Tim Hudson, Marili Parissaki, John Morley i Mark Redman
Fotografia na okładce: Tim Hudson

Treść niniejszej publikacji niekoniecznie odzwierciedla poglądy instytucji Unii Europejskiej.

Spis treści

Przykłady projektów w ramach EFRROW

Wstęp: Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	3
Ekologiczny chów drobiu rusza pełną parą: SZWECJA	4
Festiwal trufli ukazuje nowe możliwości uzyskiwania dochodów z lasu: WŁOCHY.....	6
Usługi turystyki wiejskiej dla niepełnosprawnych turystów: ESTONIA	8
Zwiększanie wartości dodanej tradycyjnych produktów rolnych: HISZPANIA ...	10
Zaopatrywanie lokalnej społeczności w lokalną żywność: WIELKA BRYTANIA ...	12
Rozwój opieki ekologicznej: BELGIA	14
Mobilne mikroprzedsiębiorstwo zaspokaja popyt na lokalne usługi podnoszące jakość życia: FINLANDIA.....	16
Obopólne korzyści z inwestycji w ekologiczną winnicę: WĘGRY	18
Zintegrowane podejście zwiększa wartość lokalnych wyrobów ziemniaczanych: AUSTRIA	20

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

EFRROW posiada budżet w wysokości 96,4 miliardów € i jest dostępny na współfinansowanie projektów rozwoju obszarów wiejskich w 27 Państwach Członkowskich UE. Przepisy rozporządzenia (WE) nr 1698/2005, EFRROW koncentrują się na trzech głównych kierunkach działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Są to:

- Poprawa konkurencyjności rolnictwa i leśnictwa;
- Wspieranie zrównoważonego zarządzania gruntami i poprawy stanu środowiska naturalnego oraz
- Wspieranie dywersyfikacji gospodarki wiejskiej oraz promowanie jakości życia na obszarach wiejskich.

Niniejsza broszura została przygotowana, aby zilustrować wybrane przykłady projektów, które przedstawiają kilka różnych sposobów, w jaki EFRROW jest używany jako motor rozwoju obszarów wiejskich w Europie.

Więcej informacji na temat EFRROW jest dostępnych na [stronie internetowej Komisji Europejskiej](http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_pl.htm): (http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_pl.htm).

Ekologiczny chów drobiu rusza pełną parą: współfinansowanie z EFRROW pomaga w podwojeniu wydajności szwedzkiego gospodarstwa rodzinnego

Rozwój nowych rynków pod względem nowych produktów pozostaje istotny dla konkurencyjności przedsiębiorstw wiejskich, a finansowanie, jakie w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich (PROW) otrzymała ekologiczna hodowla drobiu w południowej Szwecji potwierdza, że na obszarach wiejskich w Europie może panować duch przedsiębiorczości.

© Bosarp kyckling

4

W całej Europie istnieje wiele przykładów na to, jak rolnicy i inni przedsiębiorcy na obszarach wiejskich mogą odnieść sukces przy wchodzeniu na nowe rynki. Do czynników sukcesu związanych z tym procesem należy znalezienie rentownej niszy rynkowej, wytrwałość samego przedsiębiorcy i dobre wykorzystywanie pomocy na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Jeden z takich przypadków można znaleźć w Szwecji, gdzie małe gospodarstwo rodzinne wykorzystało współfinansowanie z EFRROW do umocnienia swojej pozycji w krajowym sektorze drobiu.

Możliwości w zakresie rolnictwa ekologicznego

Produkty ekologiczne nie odgrywały wcześniej znaczącej roli na szwedzkim rynku drobiu. Fakt ten za okazję uznali Birgitta i Claes Alwénowie, którzy jako jedni z pierwszych rolników w kraju zajęli się komercyjnym chowem ekologicznego drobiu.

Ekologiczna hodowla drobiu Alwénów, znajdująca się w szwedzkiej gminie Blentarp, funkcjonuje już od ponad dziesięciu lat. W tym czasie państwo Alwénowie znaleźli stabilną niszę na krajowym rynku drobiu i cieszą się stałym wzrostem popytu na swoje przyjazne dla środowiska produkty.

Opatrywanie mięsa etykietą z nazwą firmy (*Bosarpkyckling*) i dokładanie starań, aby informować konsumentów o korzyściach płynących z systemów produkcji drobiu stosowanych przez to gospodarstwo, pomogły w osiągnięciu i zabezpieczeniu pozycji tego gospodarstwa na rynku.

Rosnące zainteresowanie konsumentów zdrowymi, naturalnymi produktami umożliwiło przedsiębiorstwu stopniowy rozwój, a środki w ramach PROW wykorzystano niedawno na projekt rozbudowy, który podwoił zdolność produkcyjną przedsiębiorstwa Alwénów w zakresie ekologicznego drobiu *Bosarpkyckling*. Zbudowano sześć nowych mobilnych kurników dla dorosłych ptaków i uzyskano także środki na zagrody dla kurcząt, aby poprawić dobrostan i warunki rozwoju młodszych ptaków. Całkowite koszty projektu wyniosły około 150 000 euro, co częściowo pokryła dotacja z PROW w wysokości około 32 000 euro, pochodząca w 50% z EFRROW. Do zrealizowania planu rozwoju przedsiębiorstwa wykorzystano także kredyt bankowy.

W ramach PROW udzielono projektowi wsparcia na działania inwestycyjne ukierunkowane na modernizację gospodarstw rolnych. Wyniki tego projektu PROW pod względem modernizacji są jasne i wskazują na to, że oprócz podwojenia wydajności Alwénowie zyskali większą zdolność dostarczania wysokiej jakości produktów ekologicznych swoim klientom z branży hurtowej, detalicznej i gastronomicznej.

Budowanie reputacji

Birgitta Alwén uważa, że reputacja produktu jest jednym z najważniejszych narzędzi biznesowych, jakie ma do dyspozycji. Znacząco zainwestowała w tworzenie silnego znaku towarowego i reputacji swojego ekologicznego drobiu i jest zdania, że znalezienie sposobów na przekazanie informacji o wyjątkowych aspektach jakości produktu ma decydujące znaczenie dla udanych relacji z klienta-

mi. Oprócz oczywistych korzyści dla środowiska wynikających z ekologicznego podejścia do chowu pani Alwén wyjaśnia także, że: „Nasz produkt jest inny i nasz drób ma inną jakość. Ptaki są znacznie większe, a ich mięso ma dłuższe włókna, czego wynikiem jest jego inna konsystencja odczuwalna przy jedzeniu”. Różnica jakości daje lepsze doznania smakowe.

Klienci informowani są o tych wyjątkowych zaletach drobiu **Bosarpkyckling** podczas bezpośrednich spotkań oraz za pośrednictwem strony internetowej przedsiębiorstwa (www.bosarpkyckling.se). Narzędzia internetowe oferują szczególnie przydatne możliwości reklamy – na stronie internetowej **Bosarpkyckling** znajduje się prezentacja wideo na temat gospodarstwa oraz jego certyfikaty ekologiczne. Ten rodzaj dynamicznego narzędzia marketingowego jest coraz powszechniej stosowany przez przedsiębiorstwa wiejskie, ponieważ może być zaprezentowany nowym klientom podczas spotkań w interesach, a materiały wideo dostępne w Internecie czy pokazywane w sklepach mogą także pomóc w dotarciu do jeszcze szerszej grupy potencjalnych klientów.

Inne elementy strony internetowej przedsiębiorstwa związane z promocją, mające znaczenie dla podobnych gospodarstw w UE, to wybór przepisów na ekologiczne potrawy i obszerna lista publikacji prasowych na temat osiągnięć przedsiębiorstwa. Gospodarstwo to stało się znane jako przykład sukcesu szwedzkich producentów ekologicznych. Jak dotąd w gospodarstwie Alwénów odbyło się ponad 30 różnych wizyt studyjnych, w których udział wzięły podmioty zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich, zainteresowane uzyskaniem większej wiedzy na temat opłacalnych ekologicznych systemów produkcji.

Wizja przedsiębiorstwa

W dalszej perspektywie pani Alwén chce jeszcze bardziej umocnić pozycję rynkową **Bosarpkyckling** i radykalnie ograniczyć zależność od zewnętrznych czynników mających wpływ na wydajność. „Jestem pewna, że gdybyśmy mieli własną ubojnię i urządzenie do pakowania, byłibyśmy dzięki temu bardziej niezależni i w jeszcze większym stopniu konkurencyjni” - twierdzi. „Ponadto Szwecja ma wszelkie szanse, aby stać się ważnym eksporterem wysokiej jakości ekologicznego drobiu. Mamy tu dużo przestrzeni, czyste powietrze i wodę oraz wolne od salmonelli produkty. Takie warunki dają wiele możliwości pod względem tworzenia nowych produktów eksportowych, jeśli ktoś chce zmierzyć się z takim wyzwaniem”.

” *Bycie przedsiębiorcą na obszarach wiejskich to wyjątkowe doświadczenie; rolnicy są przyjaźni i pozwalają ludziom zbliżyć się do siebie w większym stopniu niż przedsiębiorcy w miastach. Jest to zaleta, którą można wykorzystać, aby rozwinąć działalność i sprzedawać produkty niszowe.*”

Birgitta Alwén

© Bosarp kyckling

Środki w ramach PROW dostępne są dla rolników takich jak Alwénowie, aby pomóc im w przekształceniu pomysłów biznesowych w rynkową rzeczywistość. Więcej informacji o możliwościach PROW na danym obszarze można uzyskać od krajowych sieci obszarów wiejskich. Dane kontaktowe krajowych sieci obszarów wiejskich dostępne są w Internecie na stronie: http://enrd.ec.europa.eu/national-rural-networks/nrn-information/en/%20nrn-information_home_en.cfm.

Więcej informacji na temat tego projektu w ramach PROW i ekologicznego drobiu **Bosarpkyckling** znaleźć można na stronie internetowej przedsiębiorstwa państwa Alwénów (www.bosarpkyckling.se).

Produkcja ekologiczna oferuje możliwości rozwoju niszowej działalności, zapewnia korzyści związane z ekologią i stanowi odpowiedź na zapotrzebowanie konsumentów na produkty żywnościowe przyjazne dla środowiska.

Festiwal trufli ukazuje nowe możliwości uzyskiwania dochodów z lasu: projekt EFRRW wykorzystuje wielofunkcyjność zasobów leśnych UE

Wysokiej jakości produkty żywnościowe stanowią bodziec dla projektu w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich (PROW) realizowanego we włoskim regionie Umbria. Współfinansowanie ze środków EFRRW wsparło fazę rozruchu nowego festiwalu leśnych trufli, skutkując udanym przedłużeniem lokalnego sezonu turystycznego do listopada.

Europejskie lasy i obszary leśne zapewniają bogactwo produktów obszarom wiejskim, jak również całemu społeczeństwu. Oprócz „dóbr publicznych”, takich jak: siedliska różnorodności biologicznej, właściwości krajobrazu, obiekty rekreacyjne i biotopy obniżające zawartość dwutlenku węgla, lasy UE dostarczają podstawowych materiałów drewnopochodnych i są źródłem wielu różnych produktów nieдрzewnych, w tym grzybów, jagód, roślin leczniczych, orzechów, nasion, olejów, liści i paszy zielonej dla zwierząt gospodarskich.

Ponad 40% kontynentu europejskiego pokrywają lasy i dlatego te rodzaje produktów rolnych pozostają bardzo ważne dla podtrzymywania dużej części gospodarek wiejskich UE. Państwa członkowskie uwzględniają ten fakt w swoich PROW i w ramach tych programów udostępniły kilka wyspecjalizowanych rodzajów współfinansowania przeznaczonego na projekty rozwoju obszarów wiejskich prowadzone w lasach UE. Każdy z tych odmiennych środków dotyczących leśnictwa w ramach PROW ma uzupełniać wielofunkcyjne cechy zasobów leśnych, a środki PROW mogą być wykorzystane m.in. na operacje leśne związane z głównymi produktami drzewnymi, jak również na ochronę różnorodności biologicznej lub usługi turystyczne.

Turystyka leśna nadal zyskuje na popularności. W ramach jednego z włoskich PROW zapewniono lokalnym społecznościom pomoc w przyciągnięciu turystów na tereny objęte regionalnym PROW poprzez wspieranie promocji innowacyjnego produktu niszowego: festiwalu leśnych trufli.

© Maurizio Conticelli

Turystyka truflowa

Trufle są rodzajem jadalnego grzyba, który rośnie pod ziemią i wyglądem przypomina małe kule twardej, czarnej gliny. Znać je jest trudne, a zatem pozostają jednym z najdroższych istniejących produktów rolnych. Te leśne grzyby osiągają cenę do 1 000 euro za kilogram, a nawet wyższą, w zależności od rynku i rodzaju trufli, i cieszą się dobrą reputacją dzięki swojej powszechnie znanej jakości. Wykorzystywanie nieodłącznego statusu jakości, jaki mają trufle, ma istotny sens z komercyjnego punktu widzenia, stąd też pomysł członków społeczności z miejscowości Fabro we włoskim regionie Umbria, aby stworzyć swój własny, wyjątkowy festiwal trufli.

Fabro słynie ze swoich białych trufli („tartufo bianco”), które rosną w bardzo szczególnym mikroklimacie na obszarach leśnych północno-środkowych Włoch. Ta lokalna cecha stanowiła temat przewodni pierwszego festiwalu trufli, „Mostra Mercato Nazionale del Tartufo”, który zainaugurowany został w 2008 r., a obecnie stał się wydarzeniem dorocznym.

Po otrzymaniu w ramach PROW wsparcia w wysokości 86 500 euro na dwuletni okres rozruchu, mający na celu promowanie działań związanych z turystyką, finansowany przez UE festiwal z powodzeniem osiągnął swój cel, jakim było zwrócenie uwagi na wysokiej jakości lokalne produkty żywnościowe. Dokonano tego poprzez powiązanie tych produktów z różnymi strategiami na rzecz rozwoju turystyki, w tym przygotowanymi z myślą o turystach programami promującymi lokalną gastronomię, dziedzictwo kulturowe i rękodzielnictwo.

Z udziału w festiwalu truflii w Fabro skorzystało jak dotąd około 50 małych producentów żywności. W pierwszych dwóch latach festiwalu liczba gości była wysoka, co przypisuje się wyjątkowości tego wydarzenia, szerokiej gamie zorganizowanych atrakcji, silnemu zaangażowaniu lokalnej społeczności Fabro i skutecznej strategii informacyjnej.

Dbano na przykład o obecność w mediach poprzez kierowanie do dziennikarzy szczególnych zachęt; lokalnym instytucjom, szkołom i lokalnej grupie działania w ramach inicjatywy Leader udostępniono miejsce do promocji ich działalności na rzecz lokalnej społeczności; również program festiwalu zaplanowano tak, aby rozłożyć możliwości generowania dochodu na cały obszar – poprzez zorganizowane wycieczek na wieś, które umożliwiły turystom biorącym udział w festiwalu spotkanie z lokalnymi rolnikami, poznanie tradycyjnego krajobrazu i zwiedzenie takich miejsc, jak muzeum ekologiczne.

Tworzenie różnorodności

Goście festiwalu mieli również możliwość spotkania z organizacją Proverde (www.proverde.it), która promuje zrównoważoną gospodarkę leśną w Umbrii. Zespół Proverde, w ramach swoich wysiłków na rzecz ochrony przyrody, których celem jest odtwarzanie i ochrona lasów regionalnych wraz z ich gatunkami rodzimymi, tworzy działki pod eksperymentalną uprawę truflii.

W ramach PROW można wspierać wiele rodzajów różnych projektów związanych z lasami.

© Maurizio Conticelli

Wstępne rezultaty badań prowadzonych w lesie pokazują, że plantacje truflii mogą oferować przydatne możliwości różnicowania gospodarki wiejskiej. Uprawa truflii wymaga stosunkowo dużego nakładu siły roboczej, ale potencjalnie wysoce opłacalne i najlepsze działki pod uprawę to te, które są względnie mało żyzne i nieodpowiednie dla innych rodzajów upraw.

Dlatego też przykład ten wskazuje na gamę produktów nie-drzewnych, które mogą pomóc w zróżnicowaniu gospodarek wiejskich w UE, nawet na obszarach, gdzie grunty są gorszej klasy, a rola tradycyjnego leśnictwa maleje. Wykazano, że zintegrowane podejście do rozwoju tego typu zasobów wiejskich, polegające na powiązaniu wyjątkowości lokalnego produktu leśnictwa (białej truflii) ze świętem na cześć lokalnej historii, krajobrazu, kultury i sztuki kulinarnej, zwiększa wartość dodaną.

Dodatkowe korzyści płynące z festiwalu wynikają z jego terminu przypadającego na listopad, który zbiega się z kilkoma tygodniami w roku, gdy rzadkie „tartufo bianco” osiągną dojrzałość. W ten sposób jesienny festiwal pomaga również wydłużyć sezon turystyczny w Fabro poprzez przyciągnięcie do regionu turystów poza sezonem.

Kolejne inicjatywy związane z rozwojem obszarów leśnych mają szansę obecnie pojawić się w całej Europie, w miarę jak społeczności wiejskie UE będą korzystać z doświadczeń Fabro związanych z festiwalem truflii i realizować projekty dotyczące własnych lokalnych „bazarów jagodowych”, „targów grzybów” i „karnawałów orzechów”.

Więcej informacji na temat tego projektu w ramach PROW można uzyskać od Stefana Cilli (s.cilli@politicheagricole.gov.it) z włoskiej krajowej sieci obszarów wiejskich (http://enrd.ec.europa.eu/national-rural-networks/nrn-information/italy/en/italy_home_en.cfm.)

„Podczas ósmego spotkania krajowej sieci obszarów wiejskich postanowiliśmy przedstawić projekt festiwalu truflii innym sieciom jako przykład wykorzystania produktów leśnych wysokiej jakości z terenów nieurodzajnych. ”

Włoska krajowa sieć obszarów wiejskich

Usługi turystyki wiejskiej dla niepełnosprawnych turystów: projekt rozwoju przedsiębiorstwa realizuje cele w zakresie włączenia społecznego

Wsparcie z EFRROW w Estonii pomogło zbudować pierwszą w kraju platformę wędkarską dla osób niepełnosprawnych, która ukierunkowana jest na wartościową niszę na rynku turystycznym i sprzyja różnicowaniu działalności gospodarczej na obszarach wiejskich w regionie Bałtyku.

© Oxforell

Osoby niepełnosprawne stanowią dużą część globalnego rynku turystycznego. W samej UE niepełnosprawnych jest około 37 mln obywateli. Jednakże na większości obszarów wiejskich niepełnosprawni turyści nadal mają ograniczony dostęp do obiektów turystyki wiejskiej. Istnieją zatem możliwości rozwoju przedsiębiorstw oferujących produkty i usługi turystyczne „dostępne dla wszystkich”.

Zrozumienie potrzeb tej niszy rynkowej pomaga przedsiębiorcom wiejskim w stworzeniu wielu różnych produktów i usług dostępnych dla wszystkich, co z kolei może dać tym przedsiębiorstwom cenną przewagę konkurencyjną.

Zapewnienie dostępu wszystkim osobom obejmuje coś więcej niż tylko uwzględnienie wózków inwalidzkich. Dostęp polega na tym, że każdy może łatwo dotrzeć i wejść do budynków, terenów zewnętrznych i innych obiektów oraz samodzielnie z nich korzystać, bez konieczności szczególnych przygotowań.

Za pośrednictwem programów rozwoju obszarów wiejskich (PROW) można otrzymać pomoc EFRROW na projekty z zakresu rozwoju turystyki posiadające cechę dostępności dla wszystkich, do realizacji zarówno w gospodarstwach rolnych, jak i poza nimi. Dobry przykład takich działań można znaleźć w północno-estońskiej prowincji Harju, gdzie w ośrodku turystyki wiejskiej w Oxforell finansowanie w ramach PROW wykorzystano do zbudowania obiektów wędkarskich dostępnych dla każdego.

Dostępne wędkarstwo

Wędkarstwo jest wśród Europejczyków popularnym sposobem spędzania czasu na obszarach wiejskich. Estoński ośrodek Oxforell zbudowano w celu zaspokojenia potrzeb turystów-wędkarzy, zarówno krajowych, jak i zagranicznych, a także ich rodzin. Powstały w 2002 r. ośrodek ostatnio otrzymał około 79 000 euro z EFRROW i 19 000 euro dofinansowania ze środków krajowych w ramach pakietu rozwojowego, który obejmował 129 000 euro środków prywatnych.

W ramach PROW zapewniono środki na wsparcie działań inwestycyjnych w zakresie różnicowania działalności gospodarczej na terenach wiejskich Estonii. Obejmowało to skonstruowanie specjalnej platformy wędkarskiej przeznaczonej dla turystów niepełnosprawnych, a także toalet dostępnych dla wszystkich. Inne wyniki tego projektu rozwoju obszarów wiejskich to m.in. nowe kwatery dla gości, dostępne wiejskie ścieżki i place zabaw dla dzieci. Końcowe rezultaty inwestycji w ramach PROW zróżnicują zdolności ośrodka, tak by mógł on oferować szeroki zakres usług i produktów turystyki rekreacyjnej i biznesowej.

Konsultacje z bazami klientów

Na etapie planowania projektu ośrodek Oxforell przeprowadził konsultacje ze stowarzyszeniem zajmującym się pomocą dla osób niepełnosprawnych. Takie podejście jest bardzo zalecane, ponieważ pomaga zagwarantować, że obiekty dostępne dla wszystkich będą odpowiednie dla docelowych grup użytkowników.

Nawiązywanie kontaktów z lokalnymi, regionalnymi lub krajowymi organizacjami osób niepełnosprawnych pomaga przedsiębiorstwom wiejskim w określeniu odpowiednich wymogów w zakresie projektu nowych obiektów dla osób niepełnosprawnych. Ponadto takie partnerstwo może również pomóc w nawiązaniu relacji biznesowych z rynkami niszowymi i ułatwić tworzenie efektywnych kanałów komunikacji, aby pomóc podmiotom z sektora turystyki wiejskiej skierować swoją reklamę do konkretnych baz klientów.

Badania wykazują, że osoby niepełnosprawne są lojalnymi klientami, często wracającymi do miejsc, które oferują dobrą dostępność i odpowiednią jakość usług. Normy jakości stanowią integralną część planów biznesowych ośrodka Oxforell. Ośrodek ten został oficjalnie uhonorowany nagrodą estońskiego programu jakości turystyki za zaangażowanie w ciągłą poprawę usług dla konsumentów.

Obopólne korzyści

Wysokiej jakości usługi świadczone przez ośrodek Oxforell wszystkim konsumentom stanowią doskonały przykład dla innych projektów dotyczących turystyki wiejskiej. Można wykazać,

© Oxforell

że uwzględnienie w kształcie projektu dostępu dla wszystkich przynosi obopólne korzyści zarówno przedsiębiorstwom wiejskim, jak i osobom niepełnosprawnym.

Dobrze jest zachęcać wiejskich przedsiębiorców do współpracy w celu stworzenia pakietów usług turystycznych dostępnych dla wszystkich. Można tworzyć takie „centra doskonałości”, aby w ramach turystyki wiejskiej zapewnić wybór różnych rodzajów zakwaterowania i obiektów rekreacyjnych. Wspólne kampanie marketingowe można również wykorzystać do promowania wyspecjalizowanych, dostępnych dla wszystkich miejsc wypoczynkowych.

Przemysłane podejście oferuje najlepsze rozwiązania. UE wydała przydatny, wielojęzyczny przewodnik, w którym opisano, jak obiekty turystyczne, duże i małe, a także całe miejscowości mogą poprawić jakość usług świadczonych osobom niepełnosprawnym oraz innym ludziom, którzy odniosą korzyści dzięki lepszej dostępności. Przewodnik UE, zatytułowany „Improving information on accessible tourism for disabled people” [Usprawnienie przekazywania informacji na temat dostępnej turystyki dla osób niepełnosprawnych], jest dostępny w Internecie, w językach angielskim, niemieckim, hiszpańskim, francuskim i włoskim, pod adresem: http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/files/studies/improving_information_on_accessibility/improving_accessibility_en.pdf.

Więcej informacji na temat projektu w ramach PROW, o którym mowa w powyższym artykule, można znaleźć na stronie internetowej ośrodka Oxforell (www.oxforell.ee) oraz w bazie danych estońskiej krajowej sieci obszarów wiejskich zawierającej ważne projekty praktyczne (<http://www.maainfo.ee/index.php?id=4&rid=670&page=3451&>).

„Zawsze zapewnij jak najlepsze usługi klientom, ponieważ złe wieści zawsze szybciej się rozchodzą niż dobre. ”

Oxforell Ltd

Niepełnosprawni turyści zazwyczaj są lojalnymi klientami, często wracającymi do miejsc, które oferują dobrą dostępność i odpowiednią jakość usług.

Zwiększanie wartości dodanej tradycyjnych produktów rolnych: hiszpański zakład przetwórstwa migdałów korzysta z pomocy EFRROW

Istnieje mnóstwo metod zwiększania wartości dodanej produktów rolnych. Pomoc udzielona w ramach EFRROW hiszpańskiemu przedsiębiorstwu rolno-spożywcemu ukazuje niektóre sposoby, w jakie można zwiększyć tę wartość, aby poprawić jakość produktu i utrzymać poziom dochodów na obszarach wiejskich.

Wiele przedsiębiorcy często mają świadomość, że otrzymują znacznie mniejszą część ostatecznej ceny detalicznej swoich produktów niż podmioty znajdujące się wyżej w łańcuchu dostaw. Celem wielu producentów jest przechwycenie większej części tej różnicy między ceną zbytu u rolnika a ceną detaliczną, a produkty o „wartości dodanej” stanowią mechanizm zwiększenia dochodów na obszarach wiejskich.

Wartość dodana oznacza zwiększenie wartości surowca poprzez przeprowadzenie go przez co najmniej jeden kolejny etap produkcji. Dodatkową wartość można osiągnąć poprzez skupienie się na korzyściach związanych z produktem lub usługą, które wynikają z: lepszej jakości (czy produkt może zapewnić konsumentowi lepsze doznania lub przekroczyć jego oczekiwania?); lepszej funkcjonalności (czy produkt lub usługa może zapewnić dodatkowe lub rozszerzone funkcje?); lepszej formy (czy produkt ma najbardziej użyteczną formę?); lepszego miejsca (czy produkt znajduje się we właściwym miejscu?); czasu (czy produkt znajduje się we właściwym miejscu we właściwym czasie?) oraz większej łatwości nabycia (czy konsumentowi łatwo jest uzyskać produkt?). Poprzez dodanie tych rodzajów wartości dodatkowych produkty i usługi obszarów wiejskich często mogą uzyskać wyższe ceny lub lepszą pozycję na rynku.

Wartość dodana służy również do charakteryzowania produktów, które mają dodatkową wartość rynkową wynikającą z określonych cech produktu, takich jak: położenie geograficzne, odpowiedzialne gospodarowanie środowiskiem naturalnym, dobrostan zwierząt czy bezpieczeństwo żywności. Przykładami tego rodzaju produktów o „wartości dodanej” są produkty lokalne lub ekologiczne.

© T. Hudson

Wartość dodana dzięki EFRROW

Przeprowadzenie działań zwiększających wartość dodaną może pomóc w utrzymaniu większego dochodu na obszarach wiejskich. W ramach programu rozwoju obszarów wiejskich (PROW) dostępne są środki na wsparcie różnych projektów rozwoju produktu przedsiębiorstw wiejskich na różnych etapach łańcucha dostaw, od rolnika do detalisty. Typowy przykład tego wsparcia PROW można znaleźć w Hiszpanii, gdzie przedsiębiorstwo rolno-spożywcze skorzystało ze środków EFRROW, aby zwiększyć swoje zdolności przetwarzania migdałów.

Migdały są jednym z tradycyjnych hiszpańskich produktów rolnych. UE przyznała około 4,3 mln euro dofinansowania Colefruse Internacional, przedsiębiorstwu sektora prywatnego i liderowi rynku produkcji migdałów, na jego najnowszy projekt rozwoju. Dotacja PROW stanowiła około 20% całkowitego kosztu nowej nowoczesnej fabryki Colefruse, położonej niedaleko Walencji we wschodniej Hiszpanii, i przyznano ją na wsparcie działań inwestycyjnych, których celem jest zwiększenie wartości dodanej produktów rolnych. Ten nowy zakład przetwórstwa migdałów ma powierzchnię ponad 16 000 m² i jest elementem planu rozwoju, który ma pomóc przedsiębiorstwu w osiągnięciu bardziej konkurencyjnej pozycji na rynku światowym. Tym samym korzyści z tego projektu w ramach PROW pomogą utrzymać zapotrzebowanie na migdały od hiszpańskich rolników.

Wartość dodana uzyskana z tego projektu obejmuje innowacyjne, zmechanizowane procedury sortowania mające na celu usprawnienie wyboru wysokiej jakości migdałów oraz nową

prażalnię, która umożliwi Colefruse dostarczanie konsumentom produktu końcowego o większej wartości dodanej. Wprowadzono dodatkową nową technologię, aby zwiększyć wydajność blanszowania migdałów, dzięki czemu produkt końcowy ma wyższą jakość i dużą przydatność do stosowania w innych produktach o wartości dodanej, takich jak lody i słodycze.

Fabryka została również wyposażona w nową technologię pakowania próżniowego. Zapewnia to klientom Colefruse nie tylko dłuższy okres trwałości produktów z migdałów, ale też umożliwia przedsiębiorstwu zaoferowanie klientom nowej i szerszej oferty migdałów. Co więcej, te usprawnione systemy pakowania wykorzystują także odmienne i lżejsze materiały, które dają klientom większe możliwości korzystania z produktu, a zatem i nabywania produktów tego przedsiębiorstwa.

Dalsza wartość dodana, osiągnięta dzięki wsparciu PROW, dotyczy nowej przestrzeni magazynowej na miejscu. Celem tego elementu projektu rozwoju przedsiębiorstwa jest zapewnienie przedsiębiorstwu pomocy w pełnieniu większej liczby funkcji, niż było to możliwe w jego poprzedniej siedzibie. Dzięki projektowi w ramach PROW Colefruse może obecnie magazynować przetworzone i nieprzetworzone produkty z migdałów w kontrolowanych warunkach, co zwiększa ogólną elastyczność dystrybucji produktów do konsumentów we właściwym czasie i we właściwym miejscu.

© T. Hudson

Szersze korzyści

Oprócz głównych korzyści biznesowych, przedstawionych powyżej, inwestycja w ramach PROW pomogła poprawić wpływ przetwarzania migdałów na środowisko poprzez współfinansowanie części kosztów nowoczesnych energooszczędnych systemów gospodarowania odpadami, stosowanych do oczyszczania, oszczędzania i recyklingu ograniczonych zasobów wody. Wpływ na środowisko został jeszcze bardziej ograniczony poprzez nową technologiczną możliwość sortowania odpadów na produkty pochodne otrzymywane z migdałów, które można sprzedać jako produkty olejowe o wartości dodanej, przeznaczone do stosowania w przemyśle kosmetycznym.

Korzyści społeczno-gospodarcze są równie imponujące – inwestycja PROW przyczyniła się do utworzenia 47 nowych stanowisk pracy, z których 70% zajmują kobiety.

Więcej informacji o ogromnych korzyściach powstałych dzięki temu projektowi w ramach PROW można uzyskać na stronie internetowej hiszpańskiej krajowej sieci obszarów wiejskich (http://enrd.ec.europa.eu/national-rural-networks/nrn-information/spain/en/spain_home_en.cfm) i na stronie internetowej beneficjenta (www.colefruse.es).

„ Dbamy o każdy szczegół procesu przetwarzania migdałów, co gwarantuje jakość produktu, doskonałą obsługę i maksymalne bezpieczeństwo żywności. ”

Colefruse Internacional

Produkty rolne można uważać za zbiór korzyści: im więcej korzyści, tym więcej konsumentów będzie postrzegało dany produkt jako posiadający wyższą wartość.

Zaopatrywanie lokalnej społeczności w lokalną żywność: projekt w ramach inicjatywy Leader pomaga poprawić jakość życia społeczności zamieszkującej szkocką wyspę

Wyspa Bute u zachodniego wybrzeża Szkocji odnosi korzyści dzięki projektowi w ramach inicjatywy Leader, który polega na zapewnieniu lokalnej ludności dostaw świeżej żywności po przystępnej cenie i w sposób przyjazny dla środowiska, a także na tworzeniu miejsc pracy i możliwości szkolenia dla społeczności tej małej wyspy.

Oddalone i odizolowane obszary wiejskie często charakteryzują się stosunkowo wysokimi kosztami życia w odniesieniu do podstawowych artykułów takich jak żywność oraz inne niezbędne towary, które często trzeba przywozić z dużej odległości transportem drogowym, kolejowym, morskim lub powietrznym. Dlatego też koszty transportu mogą znacząco wpływać na jakość życia mieszkańców obszarów wiejskich, a także na konkurencyjność przedsiębiorstw na tych obszarach.

Poprawa zaopatrzenia europejskiej wsi w produkowane lokalnie dobra i usługi może pomóc w zmniejszeniu zależności od towarów importowanych i tym samym pomóc w obniżeniu kosztów życia lub prowadzenia przedsiębiorstwa na obszarach wiejskich. Skutkiem tego rodzaju działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich może być poprawa jakości życia. Jednocześnie generowane są inne korzyści, ponieważ mniej intensywny transport prowadzi do niższych emisji gazów cieplarnianych, mniejszego nasilenia zatorów komunikacyjnych oraz mniejszego zużycia sieci dróg na obszarach wiejskich.

Pomoc w ramach inicjatywy Leader

Problemy związane z dostarczaniem społeczności wyspy szkockiego archipelagu Firth of Clyde świeżej żywności po przystępnej cenie spowodowały, że lokalna grupa działania (LGD) w ramach inicjatywy Leader przeznaczyła około 116 000 funtów (równowartość około 139 000 euro) ze środków programu

rozwoju obszarów wiejskich (PROW) na pomoc w rozwoju upraw większej ilości owoców i warzyw na wyspie. W ramach zarządzanego przez organizację niekomercyjną projektu **Bute Produce** założono ogród towarowy o powierzchni 2,5 ha, aby poprawić lokalny łańcuch dostaw żywności.

W ramach pakietu finansowego partnerstw projektowi przyznano w dwóch etapach dofinansowanie ze środków Leader. Przewiduje się, że ta pomoc na rozpoczęcie działalności pochodząca ze środków PROW ułatwi utworzenie w ciągu trzech lat w pełni sprawnego i dochodowego lokalnego przedsiębiorstwa zajmującego się dostarczaniem żywności.

Oprócz sprzedaży wszystkich produktów wyhodowanych we własnym ogrodzie towarowym projekt również koordynuje marketing i sprzedaż innych produktów lokalnych, w tym mięsa i produktów mlecznych, przetworów i sosów chutney, a także owoców i warzyw uprawianych przez innych producentów na wyspie.

Przedsiębiorstwo społeczne przyznało priorytet produkcji ekologicznej, a cele środowiskowe znalazły stałe miejsce w planie biznesowym projektu w ramach PROW. Plan ten obejmuje monitorowanie wpływu projektu pod względem zmniejszenia liczby „kilometrów, jakie musi przebyć żywność” i wykorzystanie certyfikatów ekologicznych jako narzędzia marketingowego ukierunkowanego na konsumentów z wyspy. Zaproponowano także zbudowanie turbiny wiatrowej, aby zwiększyć samowystarczalność projektu i wzmocnić jego potencjał w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Ustalenia dotyczące wykonalności

Na etapie rozwoju tego projektu w ramach inicjatywy Leader wykonano wiele starannych prac przygotowawczych, aby zagwarantować, że projekt będzie w stanie osiągnąć swoje cele. Doświadczenia uzyskane z podobnych oddolnych przedsięwzięć społeczności na obszarach wiejskich w Szkocji potwierdziły, że niepowodzenie przedsiębiorstwa społecznego może mieć znaczny szkodliwy wpływ na zaufanie społeczności, dlatego przed rozpoczęciem realizacji projektu PROW sporządzono szczegółowe studium wykonalności.

Analiza obejmowała w tym przypadku faktyczną wielkość zapotrzebowania społeczności lokalnej na różne produkty żywnościowe. Takie planowanie działalności jest niezwykle istotne dla tego typu projektów rozwoju obszarów wiejskich. Można ocenić także kwestie przystępności cenowej, aby określić rzeczywistą siłę nabywczą konsumentów. Wnioski ze wszystkich działań w zakresie wykonalności dają realistyczny obraz produktów, które miejscowi mieszkańcy chcą kupić, oraz cen, jakie będą w stanie płacić za te produkty. Dlatego też można odpowiednio wcześniej zaplanować prognozy dochodów.

Prognozowanie wydatków stanowiło kolejny kluczowy aspekt wstępnych badań podjętych w ramach projektu **Bute Produce**. W budżecie ujęto koszty związane z instalacją, funkcjonowaniem i utrzymaniem infrastruktury ogrodu towarowego. Uwzględniono również koszty personelu, aby pomóc w dokonaniu wstępnej oceny szans powodzenia projektu.

Innowacyjny sposób myślenia na etapie planowania pozwolił znaleźć możliwość zmniejszenia kosztów zatrudnienia dzięki zawarciu z pobliską szkołą zawodową umowy o działalności. Poprzez udostępnienie ogrodu towarowego jako obiektu szkoleniowego w zakresie rozwoju obszarów wiejskich można było uzyskać dostęp do dobrze nadzorowanej siły roboczej posiadającej specjalistyczną wiedzę o praktykach ogrodniczych. W ten sposób projekt pomaga zróżnicować doświadczenie zawodowe praktykantów, a także umożliwia im udział w korzystnym projekcie rozwoju lokalnego.

Wyniki korzystne dla wszystkich stron

Takie korzyści dla każdej ze stron najlepiej jest planować od samego początku, a wyniki tego projektu w ramach PROW były godne uwagi. Alisa Clark z zespołu **Bute Produce** twierdzi: „nasz projekt przyniósł wyspie Bute wiele korzyści pod względem rozwoju obszarów wiejskich, poszerzając wiedzę o jakości lokalnych

produktów i angażując ludzi w lokalną alternatywę dla zakupów w supermarkecie”.

„Projekt realizowany jest w partnerstwie z przedsiębiorstwami, aby zróżnicować działania i poszerzyć korzyści gospodarcze wynikające ze zwiększonego wykorzystywania produktów lokalnych na wyspie. **Bute Produce** stanowił także platformę dla formalnego i nieformalnego uczenia się umiejętności rolniczych, uprawy i przyrządzania produktów lokalnych, a także platformę współpracy z lokalnymi szkołami i grupami wolontariuszy, w tym w ramach inicjatywy wspierającej młode bezdomne osoby” – ciągnie Clark.

Więcej informacji na temat projektu Bute Produce znajduje się na stronie internetowej beneficjenta (www.fynehomes.org.uk/bute_produce.html), a więcej informacji o projektach w ramach inicjatywy Leader w tej części Szkocji można znaleźć na stronie internetowej LGD Argyll i Bute (www.argyllandtheislandsleader.org.uk).

13

” Program Bute Produce był bardzo udany pod względem osiągnięcia wielu korzyści dla społeczności, w tym w zakresie włączenia społecznego, ochrony środowiska, zatrudnienia, świadomości zdrowotnej i edukacji. ”

© Bute Produce

Billy Miller, Bute Produce

Odpowiednie planowanie pomaga zapewnić długoterminowe powodzenie projektów rozwoju obszarów wiejskich.

Rozwój opieki ekologicznej: belgijski EFRROW pobudza rozwój produktów i usług rolnictwa społecznego

EFRROW flamandzkiego programu rozwoju obszarów wiejskich (PROW) w Belgii pomaga stworzyć rozrastające się sieci nowych, opartych na rolnictwie produktów i usług z zakresu opieki zdrowotnej. Prezentuje możliwości, jakie daje projekt w dziedzinie różnicowania gospodarki, które można zrealizować na innych obszarach wiejskich Europy.

© European Communities, 1995-2010

Pojęcie opieki jest głęboko zakorzenione w kulturze rolniczej. Rolnicy europejscy zawsze byli dumni ze swojej umiejętności zapewnienia właściwej opieki swojej ziemi, zwierzętom gospodarskim i plonom. Ta zdolność do opieki obecnie daje możliwość wykorzystania gospodarstw rolnych jako obiektów oferujących opiekę zdrowotną osobom z niepełnosprawnością umysłową, społeczną, fizyczną lub zaburzeniami psychicznymi.

Przystosowanie gospodarstw rolnych do celów leczniczych, powszechnie nazywane „opieką ekologiczną” lub „rolnictwem społecznym”, stanowi potencjalnie rozwojowy sektor dla rolników w całej UE. Można utworzyć różne rodzaje obiektów opieki w gospodarstwach rolnych, a najbardziej udane przedsiębiorstwa opieki ekologicznej działają w partnerstwie z instytucjami opieki zdrowotnej z sektora publicznego lub prywatnego. W ten sposób instytucje te nadzorują profesjonalne usługi opieki, a rolnicy udostępniają obiekty terapeutyczne.

Działalność w zakresie opieki ekologicznej w gospodarstwach rolnych często obejmuje stosunkowo proste usługi, takie jak pomaganie pacjentom w przyjmowaniu odpowiedzialności za doглядanie zwierząt, zajmowanie się uprawami lub gospodarowanie siedliskami dzikiej flory i fauny. Te rutynowe działania rolnicze są korzystne dla pacjentów opieki ekologicznej. Gospodarstwa o charakterze mieszanym, oferujące kilka odrębnych działań w zakresie opieki ekologicznej, uważane są za idealne środowisko terapeutyczne.

PROW oferują możliwość współfinansowania na adaptację gospodarstw do dostarczania tych nowych rodzajów produktów i usług opieki zdrowotnej. Kwalifikujące się tematy projektów w ramach PROW obejmują różnicowanie gospodarcze, wsparcie inwestycji i szkolenie przedsiębiorstw wiejskich w umiejętnościach z zakresu opieki ekologicznej.

Opieka ekologiczna we Flandrii

Belgijscy rolnicy są beneficjentami dotacji na opiekę ekologiczną w ramach flamandzkiego regionalnego PROW. Ze środków PROW przyznano na ten cel niemal 80 000 euro, w tym około 15 500 euro z EFRROW otrzymał flamandzki ośrodek wsparcia na rzecz opieki ekologicznej (Steunpunt Groene Zorg) na swój program szkolenia i udzielania informacji w dwóch prowincjach Flandrii: Antwerpii i Limburgii.

Produkty szkoleniowe i usługi świadczone przez ośrodek umiejętności rolniczych są bardzo różne – od szkoleń w zakresie wykorzystywania koni do celów terapeutycznych w opiece ekologicznej po inne aspekty rolnictwa społecznego, takie jak ogrodnictwo lub udział zwierząt w technikach terapeutycznych skierowanych do dzieci i młodzieży. W ramach kursów udzielane są informacje o zagadnieniach kompleksowej opieki, a także następuje wymiana wiedzy o konkretnych potrzebach grup docelowych.

Środki z EFRROW udostępnione za pośrednictwem PROW umożliwiły ośrodkowi poszerzenie wachlarza usług szkoleniowych i

Kursy szkoleniowe okazały się szczególnie popularne wśród żon rolników, a opieka ekologiczna oferuje kobietom wiele interesujących możliwości zatrudnienia na obszarach wiejskich.

informacyjnych, jak również poprawienie jakości swoich produktów w zakresie budowania potencjału w tych i innych rodzajach obszarów opieki ekologicznej. Obecnie szkolenie obejmuje przekazywanie praktycznych informacji o prawodawstwie, analizę porównawczą różnych rodzajów struktur organizacyjnych opieki ekologicznej, możliwości w zakresie finansowania, wymogi w zakresie ubezpieczenia, jakość opieki i procedury partnerstwa na rzecz współpracy z profesjonalnymi instytucjami opieki zdrowotnej. Ciągłe możliwości w zakresie szkolenia zapewniają dalsze wsparcie wszystkim nowym gospodarstwom opiekuńczym w fazie rozruchu, aby zagwarantować pacjentom wysoką jakość opieki przez cały czas.

Zalety opieki

Wyniki szkolenia doprowadziły do podniesienia jakości opieki ekologicznej świadczonej we flamandzkich gospodarstwach rolnych i do poprawienia zdolności indywidualnych rolników do radzenia sobie z nowymi sytuacjami i wyzwaniem pojawiającymi się w trakcie codziennego zarządzania gospodarstwem opiekuńczym. Wydano także wytyczne w zakresie jakości dla

pracowników opieki i tworzona jest sieć „ambasadorów opieki ekologicznej”, aby zachęcić większą liczbę rolników do poszerzenia zakresu działalności o opiekę ekologiczną.

Tworzenie sieci kontaktów uznano za narzędzie przydatne dla rozwijających się wiejskich przedsiębiorstw opieki ekologicznej. Koen Wellemans z flamandzkiej sieci obszarów wiejskich (www.ruraalnetwerk.be) twierdzi, że „program rozwoju obszarów wiejskich był ważną siłą napędową w pobudzaniu rozwoju rolnictwa społecznego we Flandrii”.

Zwraca także uwagę, że, oprócz udzielania dotacji na opiekę ekologiczną, instytucja zarządzająca PROW wspiera koncepcję ekologicznej opieki, w tym koordynowanie koniecznej współpracy z najważniejszymi zainteresowanymi stronami, takimi jak ministerstwa odpowiedzialne za opiekę zdrowotną, opiekę społeczną i edukację. Organizacje pozarządowe i grupy rolników również aktywnie zaangażowały się w rozwój sieci opieki ekologicznej we Flandrii. Sieć ta stanowi bardzo przydatny przykład dla innych obszarów wiejskich Europy, które są zainteresowane znalezieniem nowych produktów i usług różnicujących gospodarkę w zrównoważony sposób.

Więcej informacji na temat wsparcia projektu w ramach PROW można uzyskać od Hilde Weckhuysen (hweckhuysen@kvlv.be) na stronie internetowej flamandzkiego ośrodka wsparcia na rzecz opieki ekologicznej (www.groenezorg.be).

„Zaczynaliśmy od mniej niż 100 zawodowych rolników oferujących opiekę, a obecnie mamy ponad 400 gospodarstw. ”

Flamandzka sieć obszarów wiejskich

Mobilne mikroprzedsiębiorstwo zaspokaja popyt na lokalne usługi podnoszące jakość życia: EFRROW uzupełnia lukę w finansowaniu opieki stomatologicznej na obszarach wiejskich w Finlandii

Wiejskiemu przedsiębiorcy z północnej Finlandii przyznano wsparcie EFRROW na pomoc w utworzeniu nowego, komercyjnego przedsiębiorstwa opieki zdrowotnej, co uwydatnia potencjał w zakresie wykorzystywania środków mobilnych, takich jak samochody, do zwiększenia rentowności usług świadczonych w odizolowanych społecznościach wiejskich.

© Suukko

Dla obywateli UE jakość życia jest ważnym pojęciem, a na jakość życia na obszarach wiejskich wpływa wiele różnych czynników. Jednym z tych czynników jest dostęp do podstawowych usług. Chociaż wzrost dostępności e-usług na obszarach wiejskich pomaga zapewnić bardziej sprawiedliwy dostęp do niektórych usług, to nie mogą one zastąpić innych podstawowych usług, takich jak opieka zdrowotna.

Dostęp do właściwej opieki zdrowotnej jest zasadniczym wyznacznikiem jakości życia na obszarach wiejskich, jednak rosnące koszty usług opieki zdrowotnej i rozproszona struktura ludności wielu obszarów wiejskich przyczyniają się do ogólnego spadku dostępności usług opieki zdrowotnej na wsi.

Opieka stomatologiczna należy do usług zdrowotnych, które są zagrożone problemem braku dostępu. Na obszarach wiejskich w całej Europie często występuje problem pogarszającego się lokalnego zaopatrzenia w opiekę stomatologiczną. Takie przypadki mogą mieć poważniejszy charakter na odizolowanych obszarach wiejskich o malejącej liczbie ludności, gdzie zdolność finansowa w odniesieniu do świadczenia usług jest jeszcze słabsza.

Mobilne świadczenie usług

Mobilne usługi stanowią jeden ze sposobów pokonywania wyzwań handlowych związanych ze świadczeniem usług stomatologicznych, opieki zdrowotnej i innych na obszarach wiejskich.

Podejście mobilne umożliwia usługodawcom skuteczniejsze dotarcie do większej liczby klientów, zwiększając w ten sposób ogólną opłacalność działalności.

Do udanych przykładów takiego mobilnego świadczenia usług należy fiński projekt w ramach EFRROW, który pomógł wprowadzić usługi w zakresie higieny jamy ustnej dla pacjentów z obszarów wiejskich w Północnej Ostrobotni.

Na projekt przeznaczono stosunkowo niewielką kwotę ze środków programu rozwoju obszarów wiejskich (PROW), ale spowodowała ona wielką zmianę, pomagając Anne Ukkola w podjęciu decyzji o założeniu pełnoetatowego przedsiębiorstwa mobilnego. Anne Ukkola pracowała wcześniej jako nauczycielka i oferowała usługi pomocnicze w zakresie opieki stomatologicznej w niepełnym wymiarze godzin. Szkolenie dotyczące umiejętności prowadzenia przedsiębiorstwa opieki zdrowotnej pomogło jej rozpocząć działalność na własny rachunek.

Osobiste inwestycje pani Ukkola w przebieg pracy zawodowej opłaciły się, ponieważ obecnie ma terminarz wypełniony umówionymi wizytami na usługi higieny jamy ustnej oferowane przez jej firmę „Suukko”. Docenia fakt, że w ramach PROW mogła otrzymać dotację w wysokości 2435 euro na rozpoczęcie działalności, przeznaczoną na wspieranie działań inwestycyjnych mających na celu tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstwa. Środki z PROW uzyskane dzięki wsparciu ze strony JOMMA, lokalnej grupy działania w ramach inicjatywy Leader,

wykorzystała na zakup przenośnego wyposażenia stomatologicznego, umożliwiającego jej oferowanie w pełni funkcjonalnych usług w zakresie higieny jamy ustnej.

Pani Ukkola zwraca uwagę na fakt, że usługi *Suukko* nie obejmują faktycznego leczenia stomatologicznego i skupiają się wyłącznie na pacjentach, którzy nie są już w stanie samodzielnie zadbać o czystość uzębienia lub którym trudno jest podróżować do placówek stomatologicznych. Beneficjentka projektu podkreśla, że zapotrzebowanie pacjentów na jej usługi najpierw musi ustalić lekarz, po czym firma *Suukko* zatrudniana jest do zabiegów związanych z higieną jamy ustnej.

Mikroprzedsiębiorstwo o rozmiarze walizki

Całe wyposażenie potrzebne pani Ukkola do prowadzenia mikroprzedsiębiorstwa mieści się w dwóch walizkach – pomaga to jej pokonywać większe odległości w regionie o charakterze głównie rolniczym.

Jej podstawowa baza klientów obejmuje starsze osoby wymagające opieki, niepełnosprawnych i osoby przebywające w prywatnych lub publicznych placówkach opieki. Pomaga również młodszemu pokoleniu dbać o zdrowie jamy ustnej. *Suukko* zapewnia tym klientom pełny zakres usług higieny jamy ustnej.

Zdolność PROW do udzielania małych, jak i większych dotacji uzupełniających luki w kapitale może w znacznym stopniu podtrzymać działalność usługową na obszarach wiejskich i poprawiać jakość życia na wsi w UE.

Czyszczenie zębów, usuwanie kamienia lub przebarwień z zębów i protez dentystycznych to usługi, z których klienci firmy korzystają najczęściej.

Klienci z zadowoleniem przyjęli nowe usługi, a Anne jest zadowolona z wyników swojego przedsiębiorstwa. Potwierdziła, że można wykorzystać nowe opłacalne możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, aby sprostać wyzwaniom związanym ze świadczeniem komercyjnych usług opieki zdrowotnej na obszarach wiejskich. Za swój innowacyjny pomysł na działalność otrzymała nagrodę stowarzyszenia przedsiębiorców z Północnej Ostrobotni.

Więcej informacji na temat tego mobilnego projektu w ramach PROW i płynących z niego korzyści dla jakości życia można uzyskać na stronie internetowej fińskiej krajowej sieci obszarów wiejskich (www.maaseutu.fi/en/index.html).

„Projekt ten pokazuje, że istnieją nowe sposoby świadczenia usług na obszarach wiejskich. Dzięki bezpośredniemu dostarczaniu usług opieki społecznej ludzie nie muszą podróżować na duże odległości. Projekt ten pomaga również w budowaniu silnego partnerstwa między sektorem publicznym i prywatnym. ”

Fińska krajowa sieć obszarów wiejskich

Obopólne korzyści z inwestycji w ekologiczną winnicę: projekt w ramach EFRROW pomaga chronić środowisko wiejskie i tworzy 30 nowych miejsc pracy

Połączenie pragmatycznej przedsiębiorczości, współfinansowania EFRROW i osobistego zainteresowania zrównoważonym rolnictwem zaowocowało założeniem nowej winnicy ekologicznej przez jednego z najbardziej znanych węgierskich producentów wina.

Uprawa i hodowla ekologiczna wiążą się przyjęciem holistycznego podejścia do ograniczenia stosowania środków agrochemicznych i do minimalizowania niekorzystnych skutków dla zasobów przyrody. Takie systemy wspierają strategiczne cele „rozwoju ekologicznego” UE, które promują wrażliwe pod względem środowiskowym metody zwiększania konkurencyjności sektorów rolnictwa, żywności, napojów i leśnictwa.

Wysokiej jakości produkty ekologiczne często osiągają wyższe ceny. W ciągu ostatnich dziesięcioleci stale rosło zapotrzebowanie konsumentów na produkty rolne uprawiane ekologicznie, a aktualne perspektywy dla unijnych producentów ekologicznych również wydają się pozytywne. Programy rozwoju obszarów wiejskich (PROW) obejmują różne środki pomagające wzmocnić ekologiczne systemy produkcji. Również płatności rolnośrodowiskowe stanowią przydatny wkład w ten obszar.

Pomoc w ramach PROW uzyskać można z przeznaczeniem na szeroką gamę „dóbr ekologicznych”, od projektów w rodzaju ekologicznej fermy drobiowej, wspomnianej już wcześniej w niniejszej broszurze, po inne projekty ekologiczne w ramach PROW realizowane w gospodarstwach rolnych, lasach, przedsiębiorstwach ogrodniczych oraz winnicach UE. Pochodzący z Węgier przykład projektu winnicy prezentuje obopólne korzyści, w których osiągnięciu PROW może pomóc poprzez współfinansowanie inwestycji w ekologiczne procesy produkcji.

© Malatinszky

Ekologiczne winogrona

Coraz większa liczba konsumentów docenia techniki uprawy winorośli respektujące w pełni autentyczny charakter winogron, a ponad 2 500 winnic w Europie wytwarza wina z ekologicznych winogron. Ten płynący z rynku bodziec stanowił główny czynnik stojący za decyzją wytwórni wina Malatinszky, aby starać się o wsparcie PROW na rozwój nowej ekologicznej winnicy w węgierskim regionie południowego Dunaju, gdzie uprawiana jest winorośl.

Projektem winnicy ekologicznej kierował jeden ze znanych węgierskich przedsiębiorców wiejskich, Csaba Malatinszky. Projekt ten miał na celu zróżnicowanie i zwiększenie zakresu produktów jego winnicy. Pan Malatinszky założył swoją wytwórnię win w 1997 r. i od tego czasu jego pozycja jako odnoszącego sukcesy wytwórcy wina i przedsiębiorcy znacząco wzrosła. Pan Malatinszky doceniany jest przez komentatorów za zaangażowanie w ciągłą poprawę jakości swoich win. Postrzega on swoją ekologiczną winnicę zarówno jako rozsądną inwestycję komercyjną, ale też jako możliwość poszerzenia swojego zainteresowania metodami nieinwazyjnego wykorzystywania gruntów.

Koszty powstania nowej winnicy ekologicznej wyniosły ogółem ponad 4,2 mln euro, a w ramach EFRROW przyznano na nią dotację PROW w wysokości 1 406 900 euro. Finansowanie ze środków UE przeznaczone było na wsparcie działań projektu w

„ W najbliższych latach spodziewam się ogromnego rozwoju, ponieważ obecnie zakończyliśmy największe inwestycje. ”

Csaba Malatinszky

zakresie zwiększania wartości dodanej produktów rolnych. Od władz lokalnych pan Malatinszky uzyskał kolejne 53 000 euro na infrastrukturę związaną z projektem PROW.

Jakość potwierdzona certyfikatami

Poprzez powiększenie całkowitego obszaru winnicy Malatinszky do około 28 hektarów nowa ekologiczna winnica przedsiębiorstwa spełnia wysokie normy rolnictwa ekologicznego. Wprowadzono plan zarządzania, który zabezpiecza cele środowiskowe i jednocześnie maksymalnie zwiększa cele w zakresie wydajności i jakości. Uprawa winorośli metodami niskonakładowymi obejmuje wysianie roślin okrywowych pomiędzy rzędami winorośli, aby zapewnić naturalne składniki pokarmowe w glebie, ograniczyć czynniki wywołujące erozję i zmniejszyć zapotrzebowanie na wodę. Do ochrony przed szkodnikami stosuje się wyłącznie substancje ekologiczne, a zamiast środków agrochemicznych stosuje się również wywary roślinne.

Certyfikat produkcji ekologicznej ma zostać przyznany pod koniec 2010 r., a zbioru pierwszego towarowego plonu ekologicznych winogron z winnicy Malatinszky w ramach PROW oczekuje się w 2011 r. Prace związane z systemami produkcji ekologicznej doprowadziły do utworzenia w winnicy 30 nowych miejsc pracy. W przyszłości przewidywane są dalsze korzyści dla poziomu zatrudnienia, ponieważ pan Malatinszky planuje wybudować nowy hotel w pobliżu winnicy, aby rozwijać turystykę winiarską. To dodatkowe zróżnicowanie jego przedsiębiorstwa wiejskiego ma na celu umożliwienie konsumentom samodzielnego doświadczenia każdego kroku i etapu procesu produkcji ekologicznej.

Więcej informacji na temat tego ekologicznego projektu w ramach PROW można znaleźć na stronie internetowej wytwórni win Malatinszky (www.malatinszky.hu), a szczegóły dotyczące innych możliwości wynikających z PROW na Węgrzech można uzyskać od węgierskiej krajowej sieci obszarów wiejskich (www.mnvh.eu).

© Malatinszky

19

PROW mogą wnieść znaczny wkład z zakresu „rozwoju ekologicznego” w realizację europejskiej strategii na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia „Europa 2020”.

Zintegrowane podejście zwiększa wartość lokalnych wyrobów ziemniaczanych: wsparcie z EFRROW sprzyja współpracy w łańcuchu dostaw w Austrii

Współpraca między dostawcami usług na obszarach wiejskich a producentami produktów rolnych w małym regionie Austrii doprowadziła do udanej inicjatywy promocji lokalnej. Inicjatywa ta wykazuje potencjał rozwoju wynikający z podejścia polegającego na inwestycji w łańcuch dostaw.

Tendencje globalizacyjne wywierają coraz większą presję na producentów produktów rolnych i na dostawców usług na wsi. Centralizacja i konsolidacja tych łańcuchów dostaw pozostają istotnymi kwestiami dla przedsiębiorstw wiejskich. Związane z nimi wyzwania stanowią szczególnie duże obciążenie dla unijnego sektora produktów spożywczych i napojów, w którym przedsiębiorstwa wyspecjalizowane i niewielkie muszą być innowacyjne, aby zachować konkurencyjność.

Innowacyjność objawia się na wiele sposobów. Współpraca między różnymi zainteresowanymi podmiotami uczestniczącymi w łańcuchu dostaw jest obecnie uznawana za stosunkowo dobrze sprawdzoną metodę zwiększania konkurencyjności przedsiębiorstw i produktów. Wykazano, że współpraca w łańcuchu dostaw pomaga producentom zwiększyć sprzedaż bezpośrednią, ponieważ daje im możliwość uzyskania dostępu do nowych rynków i bardziej efektywnego wejścia na rynki istniejące.

Dodatkowe korzyści pojawiają się, gdy zainteresowane strony współpracują, aby przekształcić łańcuchy dostaw w łańcuchy wartości. Ten rodzaj interwencji wymaga koordynacji i wiąże się z przeanalizowaniem łańcucha dostaw pod kątem ogniw, w których można zwiększyć wartość dodaną, aby poprawić takie czynniki jak jakość lub możliwości wyboru dostępne dla konsumenta. Ostatecznym celem jest zwiększenie dochodów przedsiębiorstw uczestniczących w danym łańcuchu.

Istnieją łańcuchy wartości o różnych długościach. Rozwiązania dotyczące krótszych łańcuchów odgrywają coraz większą rolę w europejskich wsiach. Łańcuchy te sprawdzają się, jeżeli są oparte na zapotrzebowaniu na lokalne, świeże i pewne produkty.

Przykład tego rodzaju podejścia można znaleźć w Austrii, gdzie w ramach programu rozwoju obszarów wiejskich (PROW) udzielono dotacji na pomoc w utworzeniu łańcucha wartości w oparciu o inicjatywę promocji lokalnej opartej na lokalnych wyrobach ziemniaczanych.

Promowanie ziemniaka

Ziemniaki stanowią jedną z najważniejszych austriackich upraw przeznaczonych do produkcji żywności. Według lokalnej tradycji ludowej austriackiego regionu Lainsitztal w Dolnej Austrii ta mała społeczność położona na wyżynach jest kolebką alpejskiej produkcji ziemniaków. Grupa rolników z Lainsitztal wykorzystała to zjawisko kulturowe, łącząc siły z przedsiębiorstwami z sektorów dostaw żywności i usług turystycznych, aby utworzyć łańcuch wartości wokół lokalnej ekologicznej uprawy ziemniaków.

W ramach PROW przyznano współfinansowanie w wysokości 10 000 euro na projekt promocji ziemniaka z Lainsitztal jako integralną część inicjatywy promowania tego regionu. Środki te dobrze wykorzystano do wzmocnienia współpracy pomiędzy gospodarstwami ekologicznymi, restauracjami i hotelami położonymi w terenach górskich, które obecnie promują się na rynku międzynarodowym jako region ziemniaka **Erpfiregion Lainsitztal**.

W inicjatywie PROW wzięło udział ponad 25 przedsiębiorstw. Doprowadziła ona do otwarcia nowych rynków regionalnych i krajowych, a także do wprowadzenia nowych strategii marketingowych, wykorzystujących techniki sprzedaży za pośrednictwem Internetu, sprzedaż u producenta i bezpośrednią sprzedaż najważniejszym klientom.

Dodatkowe wyniki projektu w zakresie rozwoju to m.in. wydanie specjalistycznej książki kucharskiej (dostępnej w Internecie pod adresem www.erpfi.at/Kochuch.htm), zawierającej przepisy zachęcające większą liczbę konsumentów do jedzenia większej ilości ziemniaków na wiele różnych sposobów. Czytelnicy tej książki szczególnie lubią przepisy na takie przysmaki, jak: strudel z ziemniaków i dzikiego czosnku, knedle z Waldviertel i sałatki z mało znanych gatunków uprawianych lokalnie np. wyróżniających się ziemniaków fioletowych.

Te i inne dania z ziemniaków są promowane w barach szybkiej obsługi w całym Lainsitztal, a zespół uczestniczący w łańcuchu wartości stworzył nawet koncepcję „świąt ziemniaka”, organizowanych w okresach zbioru i adresowanych do miłośników tych bulw. W tym czasie wprowadzane są pakiety usług w zakresie zakwaterowania i organizowane są wydarzenia związane z ziemniakami, aby zaoferować turystom nową i oryginalną ofertę, która pomaga wydłużyć lokalny sezon turystyczny.

W przypadku wielu różnych wyrobów ziemniaczanych obmyślono pomysłowe zastosowania - asortyment wyrobów ziemniaczanych z Lainsitztal obejmuje służące zdrowiu i urodzie gorące okłady z ziemniaków, które są reklamowane jako naturalny środek poprawiający samopoczucie, po specjalne kremy z ziemniaków, które naturalnie odświeżają skórę, i inne kuracje ziemniaczane „przywracające równowagę ciała”.

Mieszkańcy Lainsitztal pokazali, że innowacyjny sposób myślenia może być bardzo skuteczny dla przyciągania dochodu z turystyki, a ich kreatywność w zakresie możliwych zastosowań podstawowego produktu żywnościowego takiego jak ziemniak wydaje się nieograniczona, na przykład młodszy turyści bawią się pieczątkami z ziemniaków, jak również wynajdowane są kolejne

Wsparcie PROW przeznaczone na działania związane z łańcuchami wartości pomaga chronić istniejące przedsiębiorstwa na obszarach wiejskich, sprzyja rozwojowi i stanowi „katalizator” wielu lokalnych korzyści gospodarczych.

alternatywne, twórcze sposoby wykorzystania bulw jako surowca do produkcji dobrze sprzedających się tekstyliów i papierowego rękodzielnictwa.

Korzyści gospodarcze

Inicjatywa PROW spowodowała wzrost zaufania przedsiębiorców i wyniki tego efektu domina odnotowane po dwóch latach działania projektu wykazują, że: wydajność wzrosła, aby zaspokoić rosnące zapotrzebowanie na ekologiczne ziemniaki; rolnicy byli w stanie uprawiać i sprzedawać ziemniaki w większej liczbie odmian; oraz zbudowano nowe obiekty na potrzeby magazynowania większych zbiorów. Branża turystyczna i restauracyjna również odniosły korzyści dzięki powodzeniu tego projektu łączącego promowanie danego obszaru i podnoszenie wartości wyrobów ziemniaczanych.

Aby uzyskać dalsze szczegóły na temat tego, jak austriacki PROW pomógł w promocji inicjatywy Lainsitztal dotyczącej ziemniaków, należy skontaktować się z austriacką krajową siecią obszarów wiejskich (http://enrd.ec.europa.eu/national-rural-networks/nrn-information/austria/en/austria_home_en.cfm), a informacje o wszystkich przedsiębiorstwach uczestniczących w tym projekcie dostępne są na jego stronie internetowej (www.erpfi.at/willkommen.htm).

„Produkty, jakie można otrzymać z ziemniaków, są tak różnorodne, jak same odmiany ziemniaków.”

Erpfiregion Lainsitztal

The European Network for Rural Development ONLINE

<http://enrd.ec.europa.eu/>

K3-AK-10-001-PL-N

European Network for Rural Development

The European Network for Rural Development (ENRD) contributes to the efficient implementation of Rural Development Programmes throughout the European Union (EU). Each Member State has established a National Rural Network (NRR) which helps coordinate the administrative and administrative measures in rural development. To facilitate the European Network for Rural Development involves the spreading of those national networks, organisations and administrations. [Read more about the ENRD](#)

EN RD news

21 October 2010: Report and Presentations from the 10th ENRD meeting now online
The final report of the meeting online from the 10th ENRD meeting held on 20 September, 2010 in Strasbourg. Available in nine languages online. All presentations and supporting material are also available. [Click here](#)

24 October 2010: Polish Paying Agency visit EN RD Standard Point
The EN RD Contact Point welcomed representatives from the Polish Paying Agency for the Restructuring and Modernisation of Agriculture based in Warsaw, Poland on Tuesday 18th October. The group visited the CP office in Brussels to further their knowledge of the work of the EN RD CP.

19-21 October, 2010: "Seminar-Workshop Spring" seminar in Bilbao, Asturias
The seminar on "Semi-continuous farming in the EU – current situation and future prospects" was held in Bilbao, Asturias, on 19-21 October. Approximately 100 rural development practitioners from across the EU attended the event. [Click here](#) for further information.

16 October 2010: Additional language versions of issue 43 of ENRD News now available
Issue 43 of the EN RD newsletter (ENRD News) is now available in download in the following languages: French, German, Spanish, Italian and Polish as well as English. [Click here](#)

22 September 2010: Public Debate Seminar (enrd) Programme
A public programme is now available for the seminar of Public Debate and Public implementation activities, to be held in Brussels on 16th December, 2010. The aim of this seminar is to present the findings of thematic working group 4. [Click here](#)

27th September 2010: CAP Health Check Final Sheet available online
The Final Sheet "Overview of the CAP Health Check and the Economic Recovery Plan: Identification of the RDPs" is now available for download on the EN RD website. [Click here](#)

23rd September 2010: Presentation on Young Farmers Available Online
On September 23rd, the EN RD Contact Point participated in the Seminar "CAP Issues 2010: What Issues for European Young Farmers", organised by CEJA in Brussels. The presentation "Overview of the CAP Health Check: Setting up of Young Farmers" is available for download [here](#).

17th September 2010: Newsletter "ENRD News" Issue 43 now available online
The newly redesigned EN RD newsletter "ENRD News" (Issue 43) is now available online. The issue focuses on the public response to the open debate on the future of the CAP and so always, an online guide to recent EN RD activity and events. [Click here](#)

12th September 2010: Monitoring Indicators published online
The monitoring indicators, which are a means of measuring progress in terms of the implementation of Rural Development Programmes, have been published online. The results, which include both financial and structural indicators are based on annual reports provided by the RDPs Managing Authorities. [Click here](#)

[View EN RD news](#)

Notice about site language:
Please note that this web site is only available in English for the moment. Other language versions will be available in the near future.

Urząd Publikacji

ISSN : 1977-0537